

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სკოპინგის

დასკვნა № 33

29.04.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: მანგანუმის სულფატის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ნაერთების წარმოება) მოწყობა და ექსპლუატაცია;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯია“, ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქ. N2;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქ. N2;

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 05.03.2020;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ მიერ წარმოდგენილია, ქ. რუსთავში, მანგანუმის სულფატის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ნაერთების წარმოება) მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ქ. რუსთავში მშვიდობის ქ. N2-ში, შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ საკუთრებაში არსებულ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე, ს/კ: 02.07.01.002. აღნიშნულ ტერიტორიაზე შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯია“ ფლობს მანგანუმის ოქსიდის საწარმოს. ქ. რუსთავში შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ მანგანუმის ოქსიდის წარმოებაზე 2011 წლის 7 მარტს გაცემულია ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა N11. საწარმო მდებარეობს სამრეწველო ზონაში. ტერიტორიის ფართობია 108 769 მ². საწარმოდან უახლოესი დასახლებული პუნქტები სოფ. თაზაქენდი და სოფ. ახალი სამგორი დაშორებულია 2.4 და 2.9 კმ-ის მანძილზე. ქ. რუსთავის მჭიდროდ დასახლებული ზონა დაშორებულია 3,8 კილომეტრით.

აღსანიშნავია, რომ შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ ასევე დაგეგმილი აქვს გოგირდმჟავას საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაცია მანგანუმის ოქსიდის საწარმოო შენობის სამხრეთ-აღმოსავლეთით მდებარე 3000 მ² ფართობის თავისუფალ ტერიტორიაზე. აღნიშნულ საქმიანობას გავლილი აქვს კანონმდებლობის შესაბამისად სკოპინგის პროცედურა და სამინისტროს მიერ ქ. რუსთავში, შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ გოგირდმჟავას საწარმოს მოწყობის და ექსპლუატაციის პროექტზე გაცემულია სკოპინგის დასკვნა N130 16.12.2019 (ბრძანება N 2-1227 18.12.2019).

წარმოდგენილი პროექტის ფარგლებში, შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ მანგანუმის სულფატის საწარმოს მოწყობა დაგეგმილი აქვს მანგანუმის ოქსიდის საწარმოს შენობის სამხრეთ-დასავლეთით 3500 მ² ფართობის თავისუფალ ტერიტორიაზე.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს მაქსიმალური წარმადობა იქნება 21 600 ტ/წელ, ხოლო საჭირო ძირითადი ნედლეულის მაქსიმალური რაოდენობა: მანგანუმის ოქსიდი 14 400 ტ/წელ, გოგირდმჟავა 17 280 ტ/წელ. საჭირო ნედლეულით საწარმო მომარაგდება შპს „ემ ენ ქემიკალ ჯორჯიას“ არსებული მანგანუმის ოქსიდის საწარმოდან და გოგირდმჟავას საპროექტო საწარმოდან. საწარმო იმუშავებს წელიწადში დაახლოებით 300 დღე, სამცვლიანი, 24 საათიანი სამუშაო რეჟიმით. მშენებლობა გაგრძელდება დაახლოებით 18 თვე. მშენებლობის ფაზაზე დასაქმებული იქნება დაახლოებით 20-30, ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე 15-20 ადამიანი.

მანგანუმის სულფატის ტექნოლოგიური ციკლი შედგება რამოდენიმე ეტაპისგან:

ნეიტრალური გამოტუტვის სტადია: რეაქტორებში ხდება წყლისა და გოგირდმჟავის მიწოდება, რასაც ემატება მანგანუმის ოქსიდი, რომლის გამოტუტვითაც მიიღება მანგანუმის სულფატი. რეაქტორები ტემპერატურის 80-85°C სამართავად აღჭურვილია გაცივებისა და გაცხელების საშუალებებით. აღნიშნული პროცესი პერიოდული-გოგირდმჟავას და მანგანუმის ოქსიდის მიწოდება ხდება იმ რაოდენობით, რომ მიღებულ იქნას 350 გ/ლ მანგანუმის სულფატის ხსნარი. პროცესის დამთავრებისას pH უნდა შეადგენდეს 7-7.5. მზა ნარევი ტუმბოების მეშვეობით გადაიქაჩება ბუფერულ სარეველიან მოცულობებში, საიდანაც მიეწოდება ლენტურ ვაკუუმ ფილტრს გასაფილტრად. ფილტრაციის პროცესში ფილტრატი მიეწოდება სულფიდური დალექვის სტადიაზე, ხოლო მყარი ნარჩენი მჟავა გამოტუტვაზე.

მჟავას გამოტუტვის სტადია: რეაქტორებს მიეწოდება ნარევი წყალი ფილტრაციიდან, გოგირდმჟავა ნარჩენი მანგანუმის ოქსიდის გამოსატუტად და გოგირდის დიოქსიდი ნარჩენი მანგანუმის დიოქსიდის გასახსნელად. პროცესი მიმდინარეობს pH/ORP კონტროლის ქვეშ, pH 1.5-2-ზე წყდება გოგირდის დიოქსიდის მიწოდება. ხსნარი ნეიტრალდება pH 5-მდე კირის რძის დამატებით. განეიტრალებული ნარევი მიეწოდება ლენტურ ვაკუუმ ფილტრზე, სადაც იფილტრება და ირეცხება კონდესატით. პროცესის შედეგად წარმოქმნილი ფილტრატი და ნარევი წყალი მიეწოდება გამოტუტვაზე.

სულფიდური გაწმენდის პროცესი: სულფიდური გაწმენდის პროცესი მიმდინარეობს რეაქტორებში, რომლებიც აღჭურვილია ორთქლის პერანგით ტემპერატურის 80-85 C შესანარჩუნებლად. ხსნარით შევსებისა და სასურველი ტემპერატურის მიღწევის შემდეგ იწყება გოგირდწყალბადის მიწოდება, მიწოდების შეწყვეტის შემდეგ მორევა გრძელდება 0,5 საათი და მიღებული ნარევი მიეწოდება დახურული ტიპის ფილტრს, საიდანაც ფილტრატი მიეწოდება ამორთქლებელ კრისტალიზატორს. შლამი პერიოდულად ირეცხება და ავტომატურად მიეწოდება რეაქტორებს გოგირდმჟავა ნალექის გასახსნელად და გოგირდწყალბადის მისაღებად. გოგირდწყალბადი მიეწოდება სულფიდურ დალექვაზე. რეაქტორი აღჭურვილია ორთქლის პერანგით ტემპერატურის 60-65 C

შესანარჩუნებლად. რეაქტორიდან ხდება ხსნარის პერიოდულად გამოტანა და მიეწოდება აორთქლება-კრისტალიზაციაზე.

აორთქლება კრისტალიზაცია: აორთქლება კრისტალიზაცია მიმდინარეობს იძულებითი ცირკულაციის ამორთქლებელში, რომელიც წარმოადგენს უწყვეტი მოქმედების აპარატს. მზა ხსნარი მიეწოდება და მიიღება კონცენტრირებული ნარევი. ხსნარები ცხელდება ორთქლით თბომცვლელის მეშვეობით. მიღებული ნარევი მიეწოდება გამფრქვევ-ამორთქლებელს მზა პროდუქტის მისაღებად.

გაფრქვევით გაშრობა: აპარატში ხდება ნარევის გაფრქვევა და ცხელი ჰაერით გაშრობა, გამშრალი პროდუქტის დაჭერა ხდება ციკლონებისა და სახელოებიანი ფილტრების მეშვეობით. წყლის ორთქლის გაფრქვევის მინიმუმამდე შესამცირებლად ცხელი ჰაერი ატმოსფეროში გაფრქვევამდე ცივდება კონდენსატში. მიღებული პროდუქტი ცივდება და იფუთება ტომრებში.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, დაგეგმილია მსუბუქი კონსტრუქციის, სენდვიჩის ტიპის შენობის მშენებლობა. სამშენებლო სამუშაოები ითვალისწინებს მოსამზადებელ ეტაჟს, შემდეგ მოხდება საძირკვლის და კოლონების მოწყობა, კედლების მშენებლობა, გადახურვა, ამის შემდგომ გათვალისწინებულია საწარმოს შიდა და გარე კეთილმოწყობა. ანგარიშის მიხედვით, მშენებლობის ეტაჟზე სამშენებლო ბანაკის მოწყობა არ იგეგმება, აღსანიშნავია, რომ საჭირო რაოდენობის სამშენებლო მასალები ტერიტორიაზე შემოტანილი იქნება მზა სახით.

პროექტის ფარგლებში წყლის გამოყენება მოხდება სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური დანიშნულებით. სასმელი წყლით მომარაგება მოხდება ქ. რუსთავის ცენტრალური წყალმომარაგების სისტემიდან. ტექნოლოგიური პროცესისათვის საჭირო ტექნიკური წყალი (დაახლოებით 65 700 ტ/წელ) საპროექტო საწარმოს მიეწოდება კომპანია სს „ეუ ინვესტმენტისგან“. ტექნოლოგიურ პროცესში საწარმო გამოიყენებს ბრუნვით წყალმომარაგების სისტემას, სამეურნეო-ფეკალური წყლები ჩართული იქნება ქ. რუსთავის ცენტრალურ საკანალიზაციო ქსელში.

საწარმოში მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაჟზე მოსალოდნელია როგორც სახიფათო, ასევე არასახიფათო და სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა. ექსპლუატაციის ეტაჟზე ტექნოლოგიური ციკლის გათვალისწინებით მოსალოდნელია ქიმიური ნივთიერებების ნარჩენი შლამის წარმოქმნა. ექსპლუატაციის ეტაჟზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვისთვის ტერიტორიაზე გამოყოფილი იქნება სპეციალური მოედანი, სადაც მოხდება შლამების დროებით განთავსება.

საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაჟზე მოსალოდნელია ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევა. საწარმოს განთავსება დაგეგმილია სამრეწველო ზონაში, შესაბამისად მოსალოდნელია კუმულაციური ზემოქმედება.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაჟზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე რუსთავის

მუნიციპალიტეტის მერიის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფაზე და მუნიციპალიტეტის ოფიციალურ ვებგვერდზე განთავსება. სამინისტროში წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, დამატებით ატვირთული იყო პრეზენტაცია, სადაც საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა, არატექნიკურ და გასაგებ ენაზე, გაცნობოდა მოკლე ინფორმაციას პროექტთან დაკავშირებით. საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით ქვეყანაში მოქმედი საგანგებო მდგომარეობიდან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის N181 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების“ მე-5 მუხლის შესაბამისად, აიკრძალა საჯარო სივრცეში ფიზიკურ პირთა თავშეყრა 10 პირზე მეტი რაოდენობით. ხოლო შემდგომ, აღნიშნულ დადგენილებაში განხორციელებული ცვლილების შესაბამისად, აიკრძალა საჯარო სივრცეში ფიზიკურ პირთა თავშეყრა 3 პირზე მეტი რაოდენობით. „საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის №181 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 26 მარტის №196 დადგენილების შესაბამისად, შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ მანგანუმის სულფატის საწარმოს (ძირითადი არაორგანული ნაერთების წარმოება) მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე სკოპინგის დასკვნის გაცემისთვის დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოება განხორციელდა საჯარო განხილვის ჩატარების გარეშე და საზოგადოების მონაწილეობა და მის მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილი იქნა წერილობით, აგრეთვე ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით. აღსანიშნავია, რომ დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაცია ასევე განთავსდა ქ. რუსთავის ტერიტორიაზე, სააფთიაქო ქსელებთან და იმ ობიექტებთან, სადაც საგანგებო მდგომარეობის შეზღუდვების გათვალისწინებით დასაშვებია მოქალაქეთა გადაადგილება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები სამინისტროში წარმოადგინა საინიციატივო ჯგუფმა „გავიგუდეთ“. შენიშვნების მიხედვით, რუსთავსა და თაზაქენდში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების პრობლემა იმდენად მწვავედ დგას, რომ ნებისმიერი ახალი საწარმოს მშენებლობა, კუმულაციური ზემოქმედების გათვალისწინებით, საფრთხეს უქმნის მოსახლეობის ჯანმრთელობას. შესაბამისად, საქმიანობის განმახორციელებელმა უნდა აიღოს სოციალური პასუხისმგებლობა და გაატაროს შემარბილებელი ღონისძიებები, რომლებიც დეტალურად უნდა იყოს ასახული გზშ-ის ანგარიშში. წარმოდგენილ წერილში დასმულია რამოდენიმე საკითხი, მათ შორის ერთ-ერთი ეხება საწარმოში თვითმზომი მექანიზმის დამონტაჟებას, რომლის მეშვეობითაც მავნე ნივთიერებების გაფრქვევის შემთხვევაში სამინისტროს და მოსახლეობას ავტომატურ რეჟიმში მიეწოდება ინფორმაცია. ასევე საინიციატივო ჯგუფის შენიშვნა ეხება საწარმოში დაგეგმილი სახელოებიანი ფილტრების ეფექტურობის (99%) დასაბუთებას და აირმტვერდამჭერი სისტემის მოწყობის საკითხს. საინიციატივო ჯგუფის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები მხედველობაში იქნა მიღებული და აისახა სკოპინგის დასკვნაში. წარმოდგენილი სკოპინგის დოკუმენტაცია ასევე გაგზავნილი იყო რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიაში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე მათი მხრიდან აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.**

4. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის აღწერა;
- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- საქმიანობის განხორციელების ადგილის GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები; შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არა ქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივა, საპროექტო საწარმოს განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
- საწარმოს ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (მდებარეობის მითითებით), დასახლებამდე (სოფელი, ქალაქი), მდინარემდე.;

- ინფორმაცია 500 მ რადიუსის საზღვრებში არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოს და წარმოების შესახებ მანძილების მითითებით;
- საწარმოს ტექნოლოგიური სქემის (საწარმოო პროცესის) აღწერა;
- საწარმოს ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა (სიმძლავრე და წარმადობა) და ტექნოლოგიური მოწყობილობების დეტალური აღწერა;
- საწარმოს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი);
- საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული წარმოების (მანგანუმის საწარმო) და დაგეგმილი წარმოების (გოგირდმჟავას საწარმო) შესახებ ინფორმაცია და დაგეგმილ საწარმოსთან ტექნიკური ან/და ფუნქციური ურთიერთკავშირის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- გოგირდმჟავას საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიშით (დასკვნა N130, 16.12.2020) დაგეგმილია 18 000 ტ/წელ გოგირდმჟავას წარმოება, რომლის რეალიზაცია მოხდება ძირითადად საერთაშორისო ბაზარზე. მანგანუმის სულფატის საწარმოს მოწყობის და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიშში კი აღნიშნულია, რომ მანგანუმის სულფატის დასამზადებლად გამოყენებული იქნება 17 280 ტ/წელ გოგირდმჟავა, რომელიც შემოტანილი იქნება გოგირდმჟავას საპროექტო საწარმოდან. იმის გათვალისწინებით, რომ გოგირდმჟავას საწარმოში წარმოებული პროდუქციის რეალიზაცია გათვალისწინებულია საერთაშორისო ბაზარზე, დაზუსტებას საჭიროებს მანგანუმის სულფატის წარმოებაში გოგირდმჟავის ნედლეულად გამოყენების საკითხი.
- საწარმოო ინფრასტრუქტურის მოწყობა/განთავსების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- სამშენებლო სამუშაოების დეტალური აღწერა;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- საწარმოო და სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება, სამეურნეო-ფეკალური, სანიაღვრე და საწარმოო ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები;
- ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულებით წყლის მომარაგებისა და სახანძრო სისტემის მოწყობის საკითხები;
- ტექნოლოგიური ციკლის ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემის აღწერა (შეკრების, გაწმენდის და წყალმომარაგების ბრუნვით სისტემის შესახებ);
- ინფორმაცია საწარმოს ნედლეულით მომარაგების შესახებ;
- ნედლეულისა და მზა პროდუქციის რაოდენობა და მათი დასაწყობების მოედნების აღწერა;
- ქიმიური ნივთიერებების დასაწყობების, უსაფრთხოდ განთავსების პირობების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის გეგმა;
- ტექნოლოგიურ პროცესში წარმოქმნილი შლამის რაოდენობა, შლამის განთავსების ადგილის (GPS კოორდინატების მითითებით) აღწერა/განთავსების პირობები და მისი შემდგომი მართვის საკითხები დეტალურად;

- საწარმოს მოწყობის ეტაპზე და ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის საკითხი;
- სამშენებლო ბანაკის მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია ნედლეულისა და პროდუქციის (შემოზიდვა/გაზიდვის) ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული გზების შესახებ;
- ინფორმაცია ნედლეულის ტრანსპორტირებისა და ტრანსპორტირებიდან გამომდინარე გარემოს შესაძლო დაბინძურების და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ინფორმაცია გამწვანებითი ღონისძიებების შესახებ;
- ინფორმაცია ღამის საათებში (ნედლეულისა და პროდუქციის (შემოზიდვა/გაზიდვის)) ტრანსპორტის გადაადგილების აკრძალვისა და ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი სპეციალური ავტოტრანსპორტის შესახებ;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციასთან, ასევე ფუჭი ქანების მართვასთან დაკავშირებული საკითხები;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოს მიერ გამოსაყენებელი სახელოებიანი ფილტრების შესახებ და მისი ეფექტურობის დასაბუთება; ასევე ინფორმაცია სახელოებიანი ფილტრების გამოცვლის პერიოდულობის შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით, ტექნიკური მახასიათებლების მითითებით;
- გამწოვი სავენტილაციო სისტემის გამოყენების შემთხვევაში, შესაბამისი პარამეტრების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე აირმტვერდამჭერი სისტემის გამოყენების შესახებ (შესაბამისი ტექნიკური პარამეტრებით);

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს საქმიანობის ეტაპზე (გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში);
- ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- ზემოქმედება ნიადაგზე და გრუნტის ხარისხზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- შესაძლო ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;

- საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- შესაბამის შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად (გამწვანება, საწარმოს ტერიტორიის მორწყვა, მორწყვის პერიოდულობა და აღნიშნულის დასაბუთება, ფილტრების ეფექტურობის შესახებ დეტალური ინფორმაციის წარმოდგენა) სავალდებულო მნიშვნელოვან ღონისძიებად განისაზღვროს აირმტვერდამჭერი სისტემის მოწყობის საჭიროება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებზე საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი დეტალური კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედება 500 მ-იან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით და ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის, მათ შორის ატმოსფერულ ჰაერზე (სრულყოფილად იქნეს შეფასებული მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და სოციალურ გარემოზე);
- გზშ-ის ანგარიშში განხილული უნდა იყოს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების შემცირებისათვის გათვალისწინებული დამატებითი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმუზაციის მიზნით, გათვალისწინებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის ინსტრუმენტული მონიტორინგი (მეთოდის, სიხშირის და კოორდინატების მითითებით);
- კომპანიის არსებული და დაგეგმილი საქმიანობების გათვალისწინებით განხილული უნდა იყოს ატმოსფერული ჰაერის ონლაინ (ავტომატური) მონიტორინგის დანერგვისა და განხორციელების საკითხები;
- საწარმოს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა, Shp ფაილები);
- საპროექტო ტერიტორიის გენერალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

□ გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „ემენ ქემიკალ ჯორჯიას“ მიერ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილი ქ. რუსთავში

მანგანუმის სულფატის (ძირითადი არაორგანული ნაერთების წარმოება) საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოპოვებული, შესწავლილი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.